

"OVÇEP ANADOLU PİLOT PROJESİ" DEĞERLENDİRME
ARAŞTIRMASI
(2000-2001)

Prof. Dr. Sevda Bekman – Boğaziçi Üniversitesi

Bilge Topaç – Anne Çocuk Eğitim Vakfı

II. "OVÇEP ANADOLU PİLOT PROJESİ" DEĞERLENDİRME ARAŞTIRMASI (2000-2001)

a. Araştırmanın Amacı

OVÇEP'in pilot uygulaması çerçevesinde İstanbul dışındaki illere yaygınlaşması Ankara, İzmir, Samsun ve Gaziantep illeri ile başlatıldı. İstanbul dışındaki değişik bölgelerdeki OVÇEP uygulamalarını değerlendirmek ve Programın çocuklar ve veliler üzerindeki etkilerini görmek amacıyla yaygınlaşan illerden ikisi seçilerek araştırmaya katıldı. Türkiye'nin iki değişik bölgesinde olmaları ve İstanbul'a göre daha küçük ve sosyo-ekonomik açıdan daha farklı olmaları sebebiyle araştırmanın Gaziantep ve Samsun illerinde yapılması kararlaştırıldı.

Araştırmanın amacı, Okulöncesi Veli Çocuk Eğitim Programı'nın (OVÇEP) Anadolu'daki pilot uygulamasının değerlendirilmesidir. Buna göre araştırmanın amaçları şöyle sıralanabilir:

- Sınıf ve evde uygulanan Çocuk Eğitim Programı'nın (ÇEP) çocuklar üzerindeki etkisini araştırmak,
- Veli Destek Programı'nın (VDP) veliler üzerindeki etkisini araştırmak,
- Programın (OVÇEP) okul-veli ilişkilerine etkisini araştırmak,
- Programı (OVÇEP) veli ve öğretmenlere değerlendirmek,
- Programın uygulanmasını (ÇEP ve VDP) değerlendirmek.

b. Desen

Programın etkisini değerlendirebilmek için anasınıfına giden çocuklardan OVÇEP'e katılan ve OVÇEP'e katılmayan olarak iki grup oluşturuldu. OVÇEP'in etkilerinin görülmesi için ölçümler iki gruptaki çocuklar ve velilerle, sene başında ve sene sonunda uygulandı. Bu OVÇEP'e katılan grup için OVÇEP uygulaması başlamadan ve bittikten sonra anlamına geliyordu. Araştırmada ön-test, son-test yarı deneysel yöntem kullanıldı. OVÇEP'i uygulayan ve uygulamayan öğretmenlerle de program başlamadan ve bittikten sonra mülakat yapıldı.

Programın uygulanmasının değerlendirilmesi için ev ve sınıf ÇEP'i uygulamalarının ve Veli Destek Programı'ndaki toplantı sürecinin, sene başı, ortası ve sonundaki gözlemleri yapıldı.

c. Örneklem

Gaziantep ve Samsun illerinde, OVÇEP uygulayan 3'er anasınıfı ve bu anasınıflarının bulunduğu bölgeye benzer bölgelerdeki OVÇEP uygulamayan 3'er anasınıfı olmak üzere toplam 12 anasınıfı araştırmaya dahil edildi. Bu anasınıflarının herbirinden rastgele yöntemi ile 12 çocuk ve 12 veli seçildi (bkz Tablo II- 1).

Tablo II- 1

ÖRNEKLEM

	SAMSUN			GAZİANTEP			İSTANBUL
	VELİ	ÇOCUK	ÖĞRT.	VELİ	ÇOCUK	ÖĞRT.	ÖĞRT.
OVÇEP'E KATILAN	35	35	10	34	34	10	10
OVÇEP'E KATILMA YAN	37	37	10	36	36	10	10
TOPLAM	72	72	20	70	70	20	20

İki ilden seçilen çocuk ve veli örneğine baktığımızda çocukların %84,6'sı anne,baba ve çocuklardan oluşan çekirdek ailelerde yaşıyorlardı. Araştırmaya katılan annelerin %37,6'sı ilkokul mezunu, %36,2'si lise mezunu, %17'si ortaokul mezunu ve % 9,2'si üniversite mezunuydu. Babaların ise %32,6'sı lise, %29,1'i ilkokul, %23,4'ü üniversite ve %14,9'u ortaokul mezunuydu.

Araştırmaya katılan öğretmenler, Samsun Gaziantep ve İstanbul'dan seçildi. Her ilden 10 OVÇEP uygulayan, 10 OVÇEP uygulamayan öğretmen olmak üzere toplam 60 öğretmen örnekleme dahil edildi. Toplam öğretmenlerin 30'u OVÇEP uygulayan, 30'u OVÇEP uygulamayan öğretmenlerdi (bkz Tablo II- 1) .

Örnekleme %75'i çocuk gelişimi konusunda ön lisans %10'u çocuk gelişimi konusunda lisans ve %11,7'si de kız meslek lisesi mezunu olan öğretmenler yer aldı. Öğretmenlerin anasınıflı öğretmenliği yaptıkları süre ortalama olarak 11 yıl idi. Öğretmenlerin tecrübelerine ayrıntılı olarak baktığımızda %36,7'sinin 1-5 yıldır öğretmenlik yaptıklarını, %13,3'ünün 6-10 yıldır, %38,3'ünün 11-20 yıldır ve %11,7'sinin de 21 yıl veya daha uzun süredir öğretmenlik yaptıklarını bildirmişler. Bu sonuçlar öğretmenlerin çoğunluğunun 10 ve üstü yıl tecrübeye sahip olanlar ve yeni öğretmenler olarak ikiye ayrıldıklarını gösteriyor.

d. Yöntem

Sene başında programa katılan ve katılmayan grubun velileri ile görüşmeler ve çocuklar ile ölçümler yapıldı. Aynı ölçümler sene içindeki kazanımları görebilmek için sene sonunda her iki grup için tekrarlandı. Bu ön-son ölçümlerinin yanısıra, sene içerisinde, başta, ortada ve sonda olmak üzere toplam üçer kez, sınıf ve ev ÇEP'i uygulaması gözlemi ve Veli Destek Programı toplantısı gözlemleri yapıldı.

Programa katılan ve katılmayan öğretmenlerle de program başlamadan ve bittikten sonra mülakatlar yapıldı.

e. Ölçekler

i. Okulöncesi Sözel ve Sayısal Beceriler Ölçeği:

Uygulamanın çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki etkisini incelemek için, Okulöncesi Sözel ve Sayısal Beceriler Ölçeği kullanıldı. Okulöncesi Sözel ve Sayısal Beceriler ölçeği ilköğretimde okuma yazma öğrenmek ve matematik için gerekli olan becerileri ölçmeyi amaçlar.

Sözel Beceriler ölçeği: Görsel tanıma, ayırttırma, dikkat, hatırlama, bellek; harfleri tanıma, kopyalama; kalem hakimiyeti, sırasal bilgi, dil kurallarını kullanabilme, işitsel bellek, büyük, küçük, arada v.b. kavramları bilme, sözlü talimatları takip edebilme, dinlediğini anlama becerilerini

Sayısal Beceriler ölçeği: Geometrik şekilleri tanıma, isimlendirme, görsel eşleme, sayma, birebir eşleme yapabilme, sıralı sayma, rakam bilgisi, tanıma ve ayırdedebilme, toplama ve çıkarma becerilerini ölçmektedir.

Ölçeğin iç güvenilirlik katsayısı Cronbach alfa .90 olarak bulundu.

ii. Öğretmen Mülakatı

Sene başında öğretmenlerle yapılan mülakatta; öğretmen ile ilgili demografik bilgi, öğretmenin velilerle nasıl bir ilişki kurduğu; velilerden neler beklediği; okul aile işbirliğini nasıl gördüğü, kullandığı okuma yazma öncesi materyallerini değerlendirmesi ve öğretmenin mesleki doyumu ile ilgili konularda sorular bulunmaktaydı.

Sene sonunda öğretmenler ile yapılan mülakatta ise sene içinde sınıfta uyguladığı programı ve kullandığı materyalleri, velilerle ilişkisini, velilerin okula ve çocuğa ilgisini, kullandığı okumayazma öncesi materyalleri değerlendirmesi, velilerle nasıl bir ilişki kurduğu, öğretmenin mesleki doyumu ve OVÇEP uygulayan öğretmenler için ek olarak: sınıf ve ev ÇEP'ini değerlendirmesi veli toplantılarını değerlendirmesi ile ilgili sorular yer aldı.

iii. Veli Mülakatı

Velilerle yapılan mülakatta: demografik bilgiler; çocuk yetiştirme tutumları, kullanılan disiplin yöntemleri, evde çocuğa sağlanan ortam, öğretmenin ve öğretmen ile ilişkinin değerlendirilmesi, programın değerlendirmesini içeren sorular vardı.

iv. Sınıf ÇEP Uygulaması Gözlem Formu:

Gözlem formu sınıfta ÇEP'in kurallarına uygun uygulanıp uygulanmadığını, uygulama sırasında öğretmen ile çocukların ilişkisini ve çocukların uygulamaya katılımını 3'lü bir skala üstünden değerlendirdi. Gözlem formunun iç güvenilirlik katsayısı Cronbach alfa .61 olarak bulundu.

Asıl gözlemlere başlamadan önce yapılan gözlemciler arası güvenilirlik çalışmasında, gözlemciler arası güvenilirlik katsayısı .86 olarak bulundu. Gözlemciler arası güvenilirlik çalışması, üçüncü gözlemden önce yinelendi ve gözlemciler arası güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulundu.

v. Ev ÇEP Uygulaması Gözlem Formu:

Gözlem formu ise evde ÇEP uygulama kurallarının uygun uygulanıp uygulanmadığı, uygulayan ile çocuk arasındaki ilişkiyi 3'lü bir skala üstünden değerlendirdi. Formun iç güvenilirlik katsayısı Cronbach alfa .85 olarak hesaplandı.

Ev ÇEP'lerinin gözlemleri iki ilde farklı gözlemciler tarafından yapıldığından her üç gözlemin öncesinde, Samsun ve Gaziantep'te ev ÇEP gözlemi yapacak gözlemciler arasında güvenilirlik çalışması yapıldı. Samsun'da gözlemciler arası güvenilirlik katsayıları ilk gözlem öncesi .94, ikinci gözlem öncesi .84 ve üçüncü gözlem öncesi .93 olarak bulundu. Gaziantep'te gözlemciler arası güvenilirlik katsayıları ilk gözlem öncesi .99, ikinci gözlem öncesi .97 ve üçüncü gözlem öncesi .93 olarak bulundu.

vi. Veli Destek Programı Toplantısı Gözlem Formu:

Gözlem formu ile toplantıda programın uygulama kurallarının takip edilmesi, velilerin ilgisi ve katılımı, öğretmenin veliler ile kurduğu ilişki 3'lü bir skala üstünden değerlendirildi. Gözlem formunun iç güvenilirlik katsayısı Cronbach alfa .88 olarak bulundu.

Asıl gözlemlere başlamadan önce yapılan gözlemciler arası güvenilirlik çalışmasında, gözlemciler arası güvenilirlik katsayısı .78 olarak bulundu. Üçüncü gözlemden önce güvenilirlik çalışması yinelendi ve gözlemciler arası güvenilirlik katsayısı .94 olarak bulundu.

f. **Analiz**

Okulöncesi sözel ve sayısal beceriler ölçümünde çocukların sene başı ve sene sonu arasında kaydettikleri gelişimi görmek ve karşılaştırmaları yapabilmek için sene sonunda alınan puanlardan, sene başında alınan puanlar çıkarılarak fark puanları oluşturuldu. Bu fark puanları ile programa katılan ve katılmayan çocuklar arasındaki sözel ve sayısal becerilerdeki gelişim farkları t-test ile karşılaştırıldı. Ayrıca sene başında ve sene sonunda alınan puanların karşılaştırmalarında programa katılan ve katılmayan çocukların arasındaki farklar t-test ile analiz edildi.

Veli mülakatında, çeşitli derecelendirme sorularında programa katılan ve katılmayanların cevapları t-test ile karşılaştırıldı. Kategorik cevaplarda, bu karşılaştırmalar Ki kare testi ile karşılaştırıldı. Öğretmenlerin mülakatta verdikleri yanıtlar için frekans sayımları hesaplandı ve programı uygulayan ve uygulamayan öğretmenlerin arasındaki farkları görmek için ve sene başı ile sene sonunda

öğretmenlerin cevaplarındaki farkları görmek için, t-test ile karşılaştırmalar yapıldı.

Programın sürecini değerlendirmek için kullanılan gözlem formlarında, her form için ortalama puan hesaplanarak, üç gözlemin karşılaştırması (tekrar eden ölçümler için varyans analizi) ANOVA ile yapıldı.

g. Araştırmanın Yürütüldüğü Anasınıflarındaki Ortam ve Öğretmen Görüşleri

Araştırma sonuçlarının elde edildiği ortama baktığımızda anasınıflarının ortalama mevcudu 22 öğrenci idi ve OVÇEP'e katılan ve katılmayan sınıflar arasında ortalama öğrenci mevcudu açısından fark yoktu. Sınıfların çoğunda (6 sını hariç) öğretmene destek olan en az bir yardımcı bulunmaktaydı. Öğretmenler bu yardımcıların görevlerini beslenme, çocukların tuvalete gitmesi, giydirilmesi gibi bakım faaliyetlerinde ve temizlikte yardım olarak belirtmişlerdir.

Araştırmadaki öğretmenlere neden bu mesleği seçtikleri sorulduğunda %60'ı "çocukları sevdikleri için, okulöncesi yaş çocuklarına öğretmenlik yapmak istedikleri için" bu mesleği seçtiklerini belirtirlerken, öğretmenlerin %46,7'si, başlangıçta bu mesleğin bilinçli tercihleri olmadığını belirtmişlerdir. Mesleklerinin en çok sevdikleri yönü sorulduğunda öğretmenlerin %56,7'si "okulöncesi yaş çocukları ile birlikte olmanın" en güzel yan olduğunu, bu yaştaki çocukların özelliklerinin yaptıkları işi sevmelerine sebep olduğunu söylemişlerdir. Öğretmenlerin %23,3'ü de, "okulöncesi yaş çocuklarına birşeyler katıyor olmanın ve bir temeli veriyor olmanın" mesleklerinin sevdikleri yanı olduğunu söylemişlerdir.

Mesleklerinin sevmedikleri yönlerini ise öğretmenler "yorucu bir iş olması" (%31,7), "sınıflardaki fiziksel koşulların yetersizlikleri" (%20) ve "anasınıfı ve okulöncesi eğitime yeterli önemin verilmemesi ve öneminin bilinmemesi" (%15) olarak belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %51,7'si mesleklerini istedikleri gibi uygulayamadıklarını belirtirken bunun sebebi olarak "fiziksel yetersizlikler ve araç-gereç eksikliğini" (%33,3) dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin mesleklerini istedikleri gibi uygulayamama sebepleri arasında bundan başka, "velilerin anasınıfı hakkında bilgisiz olmaları ve anasınıflarını bakım yeri sanmaları" (%7), "okul idaresi ile yaşanan problemler" (%5), "çalışma şartlarının zorlayıcılığı" (%5) belirtilmiştir.

Öğretmenlere okulöncesi eğitimin amacının ne olması gerektiği sorulduğunda %33,9'u "ilkokula hazırlamak", %28,8'i "çocuğun belirli gelişim alanlarında destek sağlamak" ve %25,4'ü "genel olarak iyi çocuklar yetiştirmek" olduğunu söylemişlerdir.

Öğretmenlere okul-aile işbirliğinin onlarca ne anlamı olduğu sorulduğunda, öğretmenlerin %43,1'i "okul/öğretmen ile ailenin çocuğun gelişimini ve eğitimini desteklemek ve sağlamak amacıyla birlikte çalışması" olarak belirtirken, öğretmenlerin %32,8'i çocuğun eğitime katkı sağlayacak bir işbirliğine değinmeden "okul/öğretmen ile ailenin ilişki içinde olması" olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %8,6'sı, okul-aile işbirliğini "velilerin bilgilendirilmesi", %8,6'sı da "çocuklar ile ilgili sorun olduğunda veli ile ilişkiye girilmesi" olarak tanımlamışlardır.

Öğretmenler, okul-aile işbirliğinin sağlanmasında öğretmenlere düşen görevleri "velinin eğitimin içinde olduğunu kabul eden olumlu tavır ve davranışlar içinde olmak" (%43,4), "velileri bilgilendirmek" (%30,2) ve "aktif olarak veliyi yönlendirmek" (%26,4) olarak sıralamışlardır. Öğretmenler okul-aile işbirliğinde velilere düşen görevleri ise "çocukları ile ilgilenmek ve takip etmek" (%29,8), "sürekli öğretmen ile ilişki içinde olmak" (%26,3) ve "öğretmenin söylediklerini dinleyip uygulamak" (%21,1) olarak belirtmişlerdir.

h. Sonuçlar

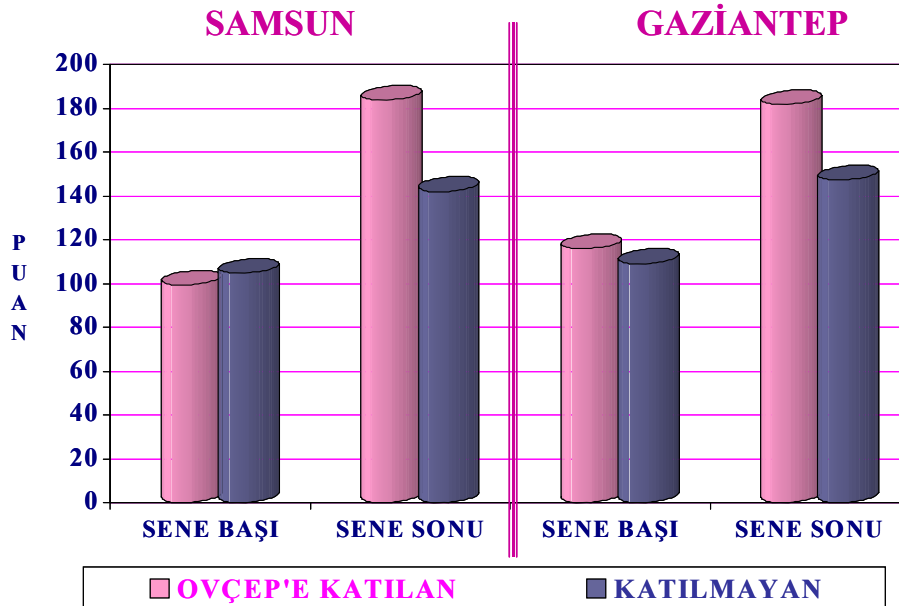
i. Çocuklar üzerindeki etkileri

1. Sözel ve Sayısal Beceriler

OVÇEP'e katılan ve katılmayan anasınıfı öğrencilerinin sene başında okulöncesi sözel ve sayısal beceriler ölçümünden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, iki grup arasında bir fark bulunmamasına rağmen sene sonunda tekrarlanan ölçümde OVÇEP'e katılan öğrencilerin, OVÇEP'e katılmayan öğrencilerden istatistiksel anlamlılık düzeyinde daha yüksek puanlar aldıkları bulundu (bkz. Tablo II- 2 ve Şekil II- 1).

Şekil II- 1

İLLERDE SENE BAŞI VE SENE SONUNDA OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLER

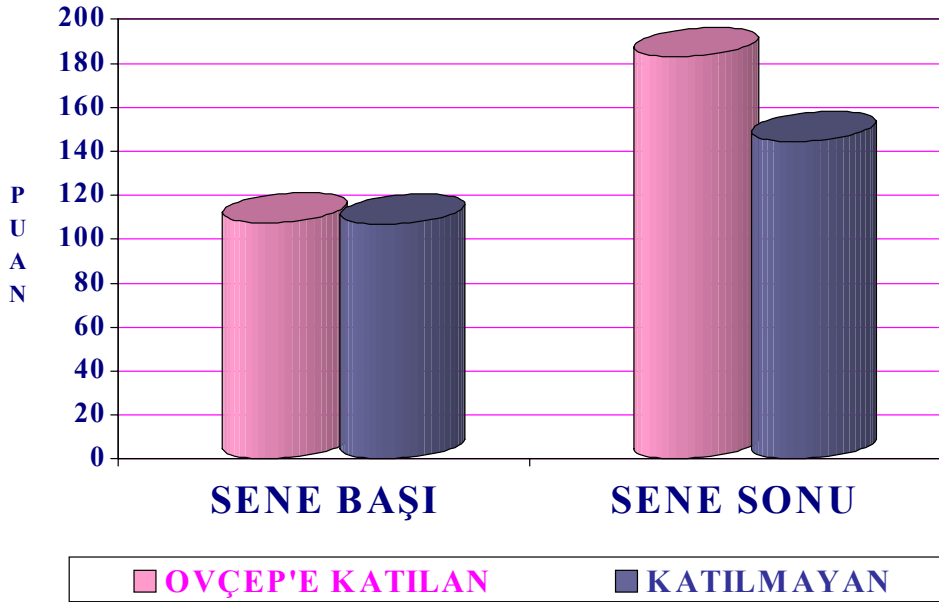

OVÇEP'e katılan ve katılmayan öğrencilerin sene içinde sözel ve sayısal becerilerde ne kadar ilerlediklerini incelemek amacıyla, sene sonunda ölçümden aldıkları puanla, sene başında aldıkları puan arasındaki farklar hesaplandı. Bu fark puanlarında katılan ve katılmayan grup arasında istatistiksel anlamlılık düzeyinde fark olduğu ve OVÇEP'e katılan öğrencilerin katılmayan gruba göre daha fazla ilerleme kaydettikleri ortaya çıktı (bkz. Tablo II- 2 ve Şekil II- 2) .

Şekil II- 2

SENE BAŞI VE SENE SONUNDA OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLER

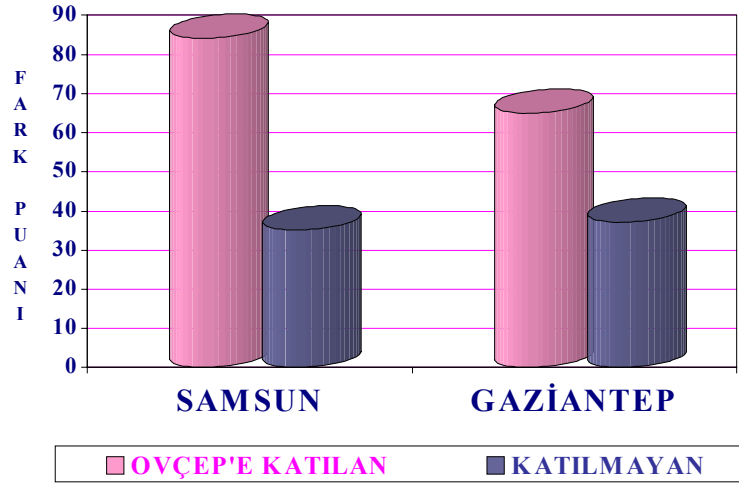

Aynı karşılaştırmalar her iki il için ayrı ayrı yapıldığında, her iki ilde de sene başındaki ölçümde OVÇEP'e katılan ve katılmayan öğrenciler arasında bir fark bulunmamasına rağmen, sene sonundaki ölçümde OVÇEP'e katılan öğrencilerin daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür (bkz. Tablo II- 3 ve Şekil II- 3). Buna ek olarak, her ilde ayrı ayrı OVÇEP'e katılan öğrencilerin sözel ve sayısal becerilerde sene boyunca kaydettikleri ilerlemeyi gösteren fark puanları, katılmayan öğrencilerin fark puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olarak bulunmuştur (bkz Tablo II- 3 ve Şekil II- 4)

Şekil II- 3

İLLERDE OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLER FARK PUANLARI

Şekil II- 4

Bu sonuçlar, sene başında OVÇEP'e katılan ve katılmayan iki grup arasında sözel ve sayısal becerilerde fark olmamasına rağmen sene sonunda OVÇEP'e katılan grubun, katılmayan gruba göre hem bu becerilerde ilerleme kaydettiklerini hem de sene sonunda sözel ve sayısal becerilerde geldikleri düzeyin OVÇEP'e katılmayan öğrencilerden daha ilerde olduğunu gösteriyor. Bu sonucun iki il için de geçerli olduğu görülüyor.

ii. Okul- veli ilişkilerine etkisi

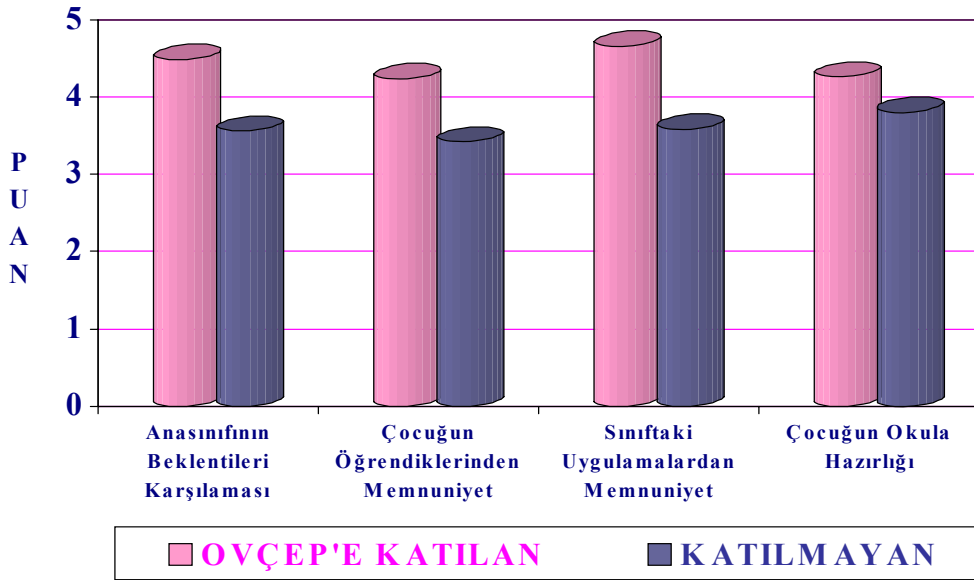
Sene sonunda yapılan mülakatta, velilere çocuklarını yolladıkları anasınıfının ve anasınıfındaki uygulamaların beklentilerini ne kadar karşıladığı ve bu uygulamalardan ne kadar memnun olduklarını değerlendirmeleri istendi. OVÇEP'e katılan veliler ile katılmayan velilerin anasınıfı ile ilgili değerlendirmeleri karşılaştırıldı. Benzer bir biçimde öğretmenlere de velilerle ilişkilerini ve velilerin okula katkılarını değerlendirmeleri istendi. Burada da OVÇEP uygulayan ve uygulamayan öğretmenlerin cevapları karşılaştırıldı.

OVÇEP'e katılan veliler 5'li bir skala üzerinden yaptıkları değerlendirmelerde, katılmayan velilere göre anasınıfının beklentilerini daha fazla karşıladığını, 9

çocuklarının öğrendiklerinden daha fazla memnun olduklarını ve sınıfta yapılan uygulamalardan daha fazla memnun olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca OVÇEP'e katılan veliler, çocuklarını katılmayan velilere göre okula daha hazır olarak değerlendirmişlerdir (bkz. Tablo II- 4 ve Şekil II- 5)

VELİNİN ANASINIFINDAN MEMNUNİYETİ

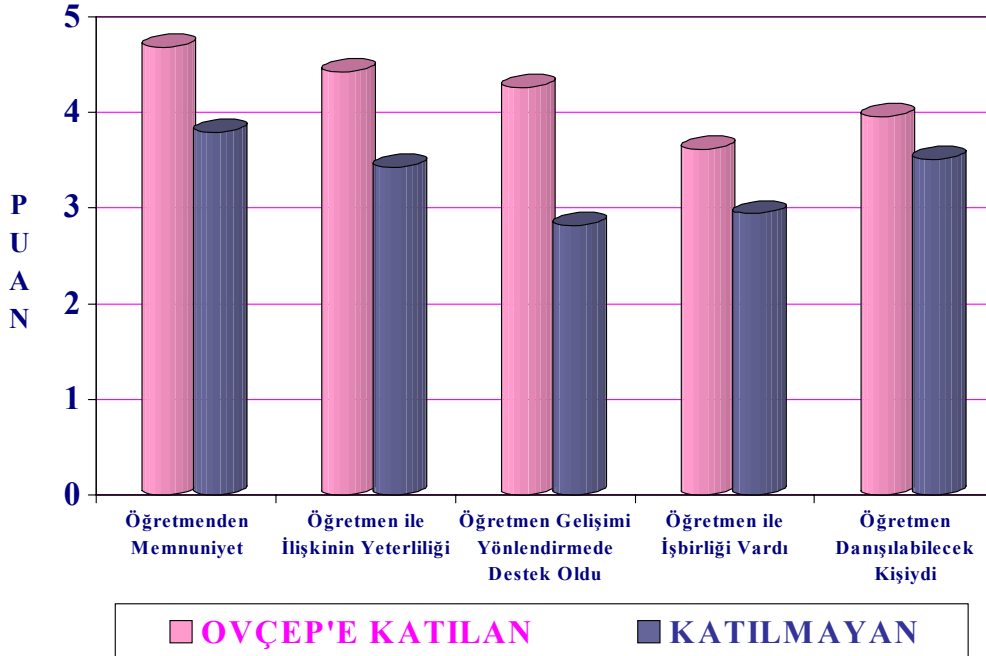
Şekil II- 5

Velilere, anasınıfında başka hangi faaliyetler olsaydı, çocuklarının okula daha fazla hazır hale gelebilecekleri sorulduğunda, OVÇEP'e katılan velilerin %76,6'sı yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu, başka bir faaliyete gerek olmadığını söylerken, katılmayan velilerin %54,2'si faaliyetleri yeterli bulduklarını belirtmişler ve %37,5'i de anasınıfında daha fazla okumayazma faaliyetleri olsa, çocuklarının okula daha hazır olabileceklerini belirtmişlerdir (Kikare=11,949, sd=5, p=,035). Bu bulgu OVÇEP'e katılan velilerin anasınıfından çocuklarını okula hazırlama ile ilgili beklentilerinin daha çok karşılandığını yansıtmaktadır.

Velilerden, öğretmenle ilişkilerini 5'li bir skala üzerinden değerlendirmeleri istendi. Öğretmenlerden memnuniyet konusunda OVÇEP'e katılan veliler ile katılmayan veliler karşılaştırıldığında, istatistiksel anlamlılık düzeyinde OVÇEP'e katılan velilerin öğretmenden daha memnun oldukları görüldü (bkz. Tablo II- 5 ve Şekil II- 6). Ayrıca, OVÇEP'e katılan velilerin, katılmayanlara göre, öğretmenle ilişkilerini daha yeterli olarak değerlendirdikleri, çocuklarının gelişimini yönlendirmek konusunda öğretmenden daha çok destek aldıkları, öğretmenle daha çok işbirliği içinde oldukları ve öğretmeni danışabilecekleri birisi olarak daha çok gördükleri bulundu (bkz. Tablo II- 5 ve Şekil II- 6).

VELİNİN ÖĞRETMENİ DEĞERLENDİRMESİ

Şekil II- 6

Bu sonuçlar OVÇEP'e katılan velilerin katılmayanlara karşın anasınıfından beklentilerinin daha çok karşılandığı, çocuklarının okula hazırlanması ile ilgili faaliyetleri yeterli buldukları ve öğretmenden daha çok memnun oldukları ve öğretmenle işbirliği içinde olduklarını yansıtmaktadır.

Öğretmenlerle yapılan mülakatlarda velilerin eğitime yaptıkları katkıları geçtiğimiz yıllarla bu eğitim yılı açısından 5 'li bir skala üzerinden karşılaştırmaları istendiğinde OVÇEP'i uygulayan öğretmenlerde istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu (bkz Tablo II- 6). OVÇEP'e katılan öğretmenlerin değerlendirmeleri, bu eğitim yılı içinde velilerin eğitime daha fazla katkıları olduğunu göstermiştir. OVÇEP'i uygulamayan öğretmenlerin ise geçtiğimiz seneler ve bu eğitim yılı için velilerin eğitime yaptıkları katkıları değerlendirmelerinde bir fark bulunmamıştır.

Velilerin eğitime ne tür katkıları olduğu sorulduğunda, OVÇEP uygulayan ve uygulamayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında da istatistiksel anlamlılık düzeyinde fark olduğu görüldü (Kikare=15,175, sd=7, p=,034). OVÇEP'i uygulayan öğretmenler, "okul ve evin paralellik içinde olması" ve "velilerin işbirliğinde davranmaları" gibi katkıları belirtirken (%33,3), OVÇEP uygulamayan öğretmenler "velilerin okula maddi katkıları", "araç-gereç sağlamaları" (%38,5) gibi konuları belirtmişlerdir. Bunun yanısıra, OVÇEP uygulayan öğretmenlerin %46,6'sı velilerin "veli destek programının toplantılarına gelerek", "evde faaliyetler yaparak", çocuklarının eksik yönlerini tamamladıklarını belirtirken, OVÇEP uygulamayan öğretmenlerin sadece %30,8'i velilerin bu tür katkıları olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin veliler ile ortak kararlar alıp almadığı sorusuna, OVÇEP uygulayan öğretmenlerin %100'ü, uygulamayan öğretmenlerin de %89,7'si ortak kararlar aldıklarını söylemişlerdir. Öğretmenlere bu kararların hangi konularda olduğu sorulduğunda ise, OVÇEP uygulayan öğretmenler ile uygulamayan öğretmenlerin cevapları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur (Kikare=16,716, sd=7, p=,019). OVÇEP öğretmenleri veliler ile aldıkları kararların ağırlıkla " çocukla velinin evdeki ilişkileri hakkında " (%70) olduğunu söylerlerken, OVÇEP uygulamayan öğretmenler bu kararların "malzeme temini" ve "yılsonu etkinlikleri" ve "geziler" konularında (%65,38) olduğunu belirtmişlerdir.

OVÇEP'in uygulandığı anasınıflarında velilerin daha çok eğitime katıldığı, bu katkının ve öğretmenle beraberce alınan kararların çocukların gelişimini desteklemek amacını yansıttığını göstermektedir. OVÇEP'i uygulamayan anasınıflarındaki velilerin eğitime katkısının az olması yanında bu katkının ve birlikte alınan kararların çocuğun gelişimine dönük olmayıp daha çok idari ve maddi konularda olduğu görülmektedir.

iii. Veliler üzerindeki etkiler

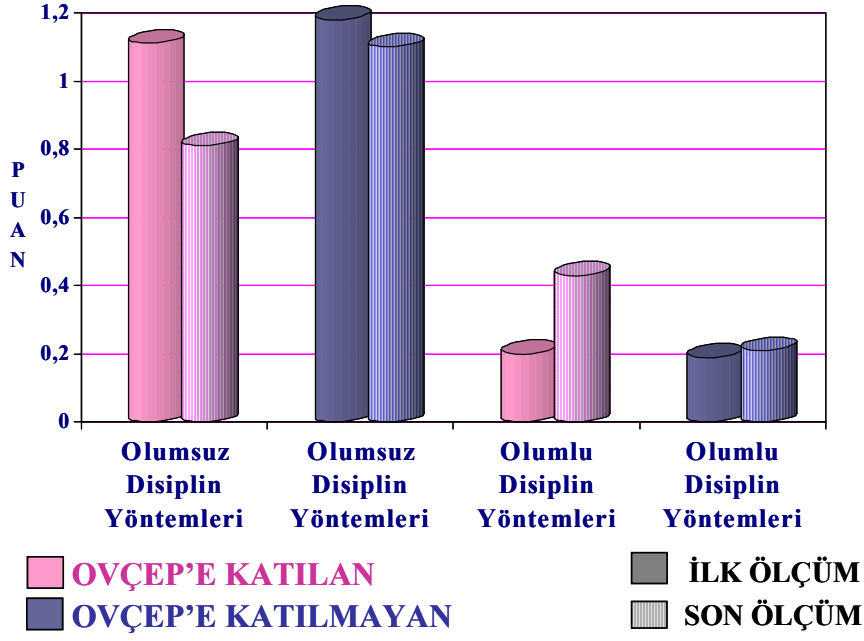
1. Çocuk Yetiştirme Tutumları

Programın veliler üzerindeki etkileri programdan önce ve sonra yapılan görüşmelerdeki kendi beyanları karşılaştırılarak yapıldı. Veliler ile yapılan mülakatlarda, hem velilerin uyguladığı değişik disiplin yöntemleri, hem de bazı olası durumlarda çocuğa karşı tutumları araştırıldı.

OVÇEP'e katılan ve katılmayan velilerin, ayrı gruplar halinde, sene başında bildirdikleri kullandıkları yöntemler ile sene sonunda kullandıkları yöntemler karşılaştırıldı. OVÇEP'e katılan velilerin sene içerisinde olumsuz disiplin yöntemlerini kullanmalarında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma olduğu, ek olarak olumlu disiplin yöntemlerini kullanmalarında bir artış olduğu görüldü. Benzeri bir değişime, programa katılmamış velilerin kullandıklarını belirttikleri yöntemlerde rastlanmadı; OVÇEP'e katılmayan velilerin kullandıkları olumlu ve olumsuz disiplin yöntemlerinde sene başı ile sene sonunda arasında istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir fark görülmedi (bkz. Tablo II- 7 ve Şekil II- 7).

VELİNİN KULLANDIĞI DİSİPLİN YÖNTEMLERİNDE DEĞİŞİM

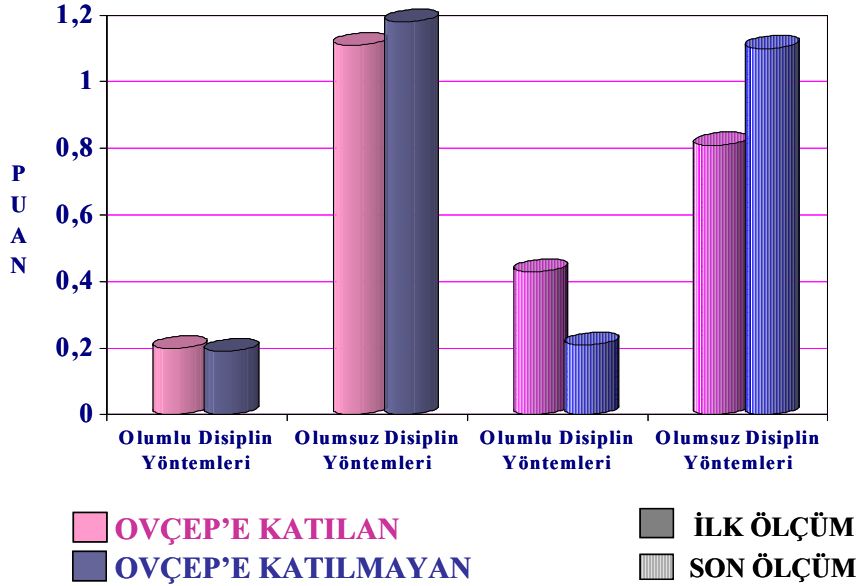
Şekil II- 7

Ayrıca, bu sonucu destekleyen bir başka sonuç da sene başında, her iki gruptaki velilerin çocuğun yanlış davranışında verdikleri tepkilerin birbirlerinden farklı olmamasına karşılık; sene sonunda, OVÇEP'e katılan velilerin, katılmayan velilere göre olumsuz yöntemlere istatistiksel anlamlılık düzeyinde çok daha az başvurduklarının, bunun yerine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla olumlu disiplin yöntemleri kullandıklarının görülmesi oldu (bkz. Tablo II- 8 ve Şekil II- 8).

Şekil II- 8

VELİNİN KULLANDIĞI DİSİPLİN YÖNTEMLERİNDE DEĞİŞİM 2

iv. Programın Değerlendirilmesi

1. Velilerin Değerlendirmesi

OVÇEP'e katılan velilerle yapılan mülakatta, OVÇEP ile ilgili görüşleri ve programı çeşitli yönleriyle değerlendirmeleri istendi. Velilerin, programın değişik kısımları ile ilgili değerlendirmeleri aşağıda sunulmaktadır.

a. Veli Destek Programı

OVÇEP'e katılan velilere, sene içerisinde yapılan 8 toplantının ne kadarına katıldıkları soruldu. Velilerin %35,8'i "tüm toplantılara", %31,3'ü de "6-7 toplantıya" katıldıklarını bildirmişlerdir. Velilerin %26,9'u sadece "3-5 toplantıya" katıldığını söylerken, %6'sı sadece "1-2 toplantıya" katıldıklarını belirtmişlerdir. Toplantılara katılmayan velilere bunun sebebi sorulduğunda, velilerin %41,5'i "hastalık", %26,8'i "başka özel işleri", %14,6'sı "işlerinden izin alamadıkları", %9,8'i "çocuklarını bırakacak yerleri olmadığı" için toplantılara katılmadıklarını bildirmişlerdir.

OVÇEP'e katılan velilere toplantıları ne kadar yararlı buldukları sorulduğunda %69,7'si toplantıları "çok yararlı", %22,3'ü de "oldukça yararlı" olarak değerlendirmişlerdir. Velilere, toplantılarda hangi konuları faydalı buldukları sorulduğunda, en çok bahsedilen konular, "disiplin yöntemleri" (%54,7), "ben dilini kullanma" (%46,9) ve "aile tipleri/ana-baba tutumları" (%42,2) olmuştur. Bunlara ek olarak bahsedilen diğer yararlı konular ise "çocuğun gelişimi" (%26,6), "ders çalışma alışkanlıkları"dır. (%20,3).

Velilerin %91'i toplantılarda işlenen konuları günlük hayatlarında uyguladıklarını belirtmişlerdir. Velilerin %44,8'i "ben dilini kullandıklarını", %24,1'i "daha sakin olduklarını, sinirliyen konuşmalarına dikkat ettiklerini" söylemişlerdir.

Toplantılardaki konuların yeterli olup olmadığı sorulduğunda velilerin %56,1'i "yeterli", %30,3'ü "oldukça yeterli" bulduklarını belirtmişler. Toplantılarda başka işlenmesini istedikleri konular olup olmadığı sorulduğunda, velilerin %85,5'i toplantıda işlenen konuların yeterli olduğunu söylemişlerdir. Toplantılarda başka konular da olmasını isteyen 9 veli, istedikleri konuları "çocuğa nasıl davranmalıyız", "çocuğun okuldaki durumu ile ilgili bilgi", "karı-koca ilişkileri", "çocukların sorunları", "cinsel gelişim", "genel eğitim, ahlak" olarak belirtmişlerdir.

Velilerin %84,9'u toplantının işleniş biçiminin "iyi" olduğunu belirtirken, velilerin %9,1'i toplantıların işleniş biçimini "orta" ve %6,1'i de "ortanın altı" seviyelerinde iyi bulduklarını belirtmişlerdir. Velilerin %93,9'u "öğretmenlerin anlattıkları konulara hakim olduklarını" söylemişlerdir. Bir veli öğretmenin konuya "hiç" hakim olmadığını, iki veli öğretmenin "biraz", bir veli de orta derecede hakim olduğunu belirtmiştir.

b. Ev Çocuk Eğitim Programı

Velilerden evde çocukları ile beraber yaptıkları ÇEP'lerin yararlılığını değerlendirmeleri istendiğinde, velilerin %79,1'i "çok yararlı", %19,4'ü de "oldukça yararlı" olarak değerlendirmişlerdir. Sadece bir veli ÇEP'i orta yararlılıkta gördüğünü söylerken, az veya hiç yararlı değildi diyen veli olmamıştır.

Evde yapılan ÇEP'lerin yararları olarak veliler en çok çocuklarına "el becerisi kazandırmakta" faydalı olduğunu (%47,8), "ders çalışma alışkanlığı kazandırdığını" (%37,5), "değişik kavramları öğrettiğini" (%34,3), "sayıları ve aritmetiği öğrettiğini" (%32,8) ve çocuklarının "kavrama yeteneğini geliştirdiğini" (%32,8) söylemişlerdir.

Ev ÇEP'lerinde en faydalı faaliyetlerin hangisi olduğu sorulduğunda, velilerin en çok bahsettikleri "hikaye ile ilgili soru sorma" (%61,3) ve "sayılarla ilgili faaliyetler" (%53,2) olarak ortaya çıkmıştır. Velilerin yararlı olarak sıklıkla bahsettikleri diğer faaliyetler ise "geometrik şekiller ile yapılan faaliyetler" (%32,3), "boyama ve renklerle ilgili faaliyetler" (%30,7) ve "resim kesip yapıştırma" (%29) olmuştur.

Velilerin %68,7'si çocuklarının evde ÇEP yapmayı "çok sevdiğini", %23,9'u da "oldukça çok sevdiğini" belirtmişlerdir. Çocuklarının ÇEP yapmayı "orta derecede sevdiğini" söyleyen 5 veli varken, çocuğunun "az" veya "hiç" sevmediğini söyleyen veli olmamıştır. Velilerin çoğunluğu kendilerinin de evde ÇEP çalışmalarını "çok" (%70,1) veya "oldukça çok" sevdiğini (%16,4) belirtmişlerdir.

Velilerin %73,1'i ÇEP uygularken hiçbir zorlukla karşılaşmadıklarını söylerken, zorluklarla karşılaşan veliler, bu zorlukların "çocuğun bazılarını yapmak istememesi" (%33,3), "zaman ayarlamakta çekilen zorluklar" (%19), "anlayamadıkları yönergeler olması" (%19) ve "kendilerinin okumada güçlük çekmeleri" (%19) olarak belirtmişlerdir.

Veliler, evde ÇEP çalışmaları yapmanın "öğretmenle aralarındaki diyalogu arttırdığını" (%40,5) ve "öğretmenle daha yakınlaşmalarını sağladığını" (%16,2) belirtmişlerdir. Ayrıca "çocuklarıyla ilişkilerinde daha yakın olduklarını" (%50,9), "beraber çalışmanın, bir faaliyet yapmanın güzel olduğunu" (%29,1) söylemişlerdir.

2. Öğretmenlerin Değerlendirmesi

OVÇEP öğretmenleri ile yapılan mülakatlarda da programı değerlendiren çeşitli sorular soruldu. Öğretmenler, bu sorularla yapılan uygulamaları (VDP ve ÇEP) ve karşılaşılan zorlukları değerlendirdiler.

a. Veli Destek Programı

Öğretmenlerin %80'i toplantıların sayısının yeterli olduğunu söylemişlerdir. Toplantılarda işlemeyen yönler olup olmadığı sorulduğunda öğretmenlerin %66,7'si toplantılarda işlemeyen bir yön bulunmadığını belirtirken, işlemeyen yönler olduğunu söyleyen az sayıdaki (%33,3) öğretmen bunları "katılımın azlığı", "velilere toplantının uzun gelmesi", "velilerin çabuk ve kesin çözümler beklemeleri" ve "bazı velilerin konuları geleneksel tutumlarına aykırı bulmaları" olarak belirtmişlerdir.

Öğretmenlere, toplantıların faydaları sorulduğunda "veli-öğretmen ilişkisini iyileştirmesi" (%23,3), "okul-ev arasında paralelliği sağlaması" (%20), "velilerin bilinçlenmesi ve bilgilenmesi" (%16,7) ve "velilerin davranışlarının değişmesi, gelişmesi" (%10) gibi faydalardan bahsetmişlerdir. Toplantıların bahsedilen diğer iyi yönleri ise "velilerin birbirleriyle tanışıp yakınlaşmasını sağlaması" (%6,7), "problemlere ortak çözümler bulunabilmesi" (%6,7), "velilerin çocuklarını takip edebilmelerini sağlaması" (%3,3) ve "veliyi sohbete katabilecek şekilde hazırlanmış olması" (%3,3) olmuştur.

Tartışılan konuların yeterli olup olmadığı sorulduğunda öğretmenlerin %80'i konuların yeterli olduğunu belirtirken, yeterli olmadığını söyleyen % 20 öğretmen ise "tuvalet alışkanlığı", "çocuk sağlığı" gibi konularda bilgi olması gerektiğini, "ben-dili" ve "davranış problemleri" ile ilgili konuların daha fazla işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen toplantıların dilinin anneye hitap eden bir tarzı olduğunu, babanın dışarıda kaldığını belirtmiştir.

Velilerin işlenen konuları yaşamlarına taşıyıp taşımadıkları hakkında değerlendirmeleri istendiğinde, öğretmenler kendi gözlemlerine göre, velilerin çoğunlukla VDP konularını yaşamlarında uyguladıklarını bildirmişlerdir (%53,3). Öğretmenlerin %33,3'ü velilerin konuları hayatlarında "orta derecede uyguladıklarını", %6,7'si "her zaman" ve %6,7'si ise "nadiren uyguladıklarını" belirtmişlerdir.

Veli Destek Programı toplantılarının sınıfta çocuklar ile ilişkilerine ne derece yansıdığı sorulduğunda öğretmenlerin %36,7'si "çok", %50'si "oldukça yansıdığını" söylemişlerdir. Öğretmenler, toplantılar sayesinde "çocuklar hakkında bilgi edinip, çocukların ortamını, problemlerini daha iyi anladıklarını" (%42,3), "çocukların davranışlarının değişip, problemlerinin düzeldiğini" (%15,4) ve "kendilerinin toplantı konularından faydalanarak daha ılımlı olduklarını ve daha rahat iletişim kurduklarını" (%11,5) belirtmişlerdir.

b. Sınıfta Çocuk Eğitim Programı Uygulaması

Öğretmenlere, sınıfta yapılan ÇEP uygulamasını çeşitli yönlerden değerlendirmeleri istenen sorular yöneltildi. ÇEP'ler için ayrılan uygulama zamanının yeterliliğini değerlendiren öğretmenlerin %71,4'ü "zamanın yeterli olduğunu" söylerken, %14,3'ü "oldukça yeterli", %10,7'si "orta yeterlilikte"

olduğunu ve bir öğretmen de ayrılan zamanın "hiç yeterli olmadığını" belirtmiştir.

Öğretmenlerin %76,7'si sınıf ÇEP uygulamalarının çocuk için "çok yararlı olduğunu", %23,3'ü de "oldukça yararlı olduğunu" belirtmişlerdir. ÇEP uygulamalarının "orta derecede", "az" ya da "hiç yeterli olmadığını" söyleyen öğretmen olmamıştır.

Öğretmenlere ÇEP'lerin hangi açılardan yararlı olduğu sorulduğunda, ÇEP'in pek çok yararından bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin bahsettiği yararlar "kavramlar, semboller, sınıflandırma v.b konuları kavratması" (%40), "ders çalışma alışkanlığı ve disiplini getirmesi" (%36,7), "grup halinde beraber çalışmayı öğretmesi" (%23,3), "okumayazmaya hazırlık olması" (%23,3), "el becerileri ve koordinasyonunu sağlaması"dır (%20). ÇEP'lerin yararlı olmadığı yönler sorulduğunda ise öğretmenlerin %86,7'si, "yararlı olmayan yönü olmadığını" belirtmişlerdir. 4 öğretmenin bahsettiği yararlı olmayan yönler ise çeşitlidir. Bu öğretmenler ÇEP'lerin "bazı çocuklara ağır geldiğini", "bazı hikayelerin anlamadığını", "sayıların fazla olduğunu", "çalışma formlarını sınıfta yaparken birbirlerine bakmalarının yararlı olmadığını" belirtmişlerdir.

Öğretmenlerden, kullandıkları diğer okuma yazma malzemeleri ile ÇEP'i kıyaslamaları istendiğinde, öğretmenlerin %93,1'i okumayazma becerilerini diğer materyallere göre ÇEP'in daha iyi öğrettiğini, %83,3'ü de uygulama açısından ÇEP'in diğer malzemelerden daha kolay olduğunu bildirmişlerdir. 2 öğretmen ÇEP ile diğer malzemelerin okumayazma öncesi hazırlık malzemeleri ile aynı olduğunu belirtirken, 4 öğretmen de diğer malzemelerin ÇEP ile kıyaslandığında daha kolay uygulandığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %60'i çocukların ÇEP yapmaktan "herzaman hoşlandıklarını", %40'ı da "çoğu zaman hoşlandıklarını" belirtmişlerdir. Çocukların ÇEP'te nelerden hoşlanmadığı sorulduğunda "hergün aynı şeyleri yapmanın ve tekrarların" çocukların hoşuna gitmediğini (5 öğretmen), "bazı yerlerin karmaşık olmasının ve zor faaliyetlerin arka arkaya gelmesinin" ve "bazı faaliyetlerin (noktaları birleştirme, sonlara doğru boyama azalması, boyamalarda az renk kullanılması)" çocukları sıktığını (4 öğretmen) belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin gözlemlerine göre, çocukların ÇEP uygulamasında karşılaştıkları zorluklar "sayıların erken verilmesi" (%36,4), "belli bazı faaliyetler de zorlanma - noktaları birleştirme, sayıları yazma, eşleştirme, sıralama-" (%27,3), "bazı sayfaların karmaşık olması, zor faaliyetlerin arka arkaya gelmesi" (%22,7) , "bazı şekillerin anlaşılır olmaması" (%18,2), "başlarda kalem tutamayanların zorlanması" (%13,6), "kalabalık sınıflarda kimi faaliyetlerin (kesmeli faaliyetler) uygulanmasının zorluğu" (%13,6) ve "yönergeyi dinlemeden yapmak istemeleri"dir (%9,1).

Öğretmenler ÇEP uygulamasında kendi yaşadıkları zorlukları ise "sınıfın kalabalık ve küçük olması" (%40), "bazı sayfaların zor olması ve çocukların dikkatlerinin dağılması" (%25), "bazı çocukların hızlı bazılarının yavaş yapması" (%15), "resimlerin küçük ve anlaşılmaz olması" (%10), "çocukların rakamları ters algılaması" (%5) ve "ay olarak küçük yaştaki çocuğun zorlanması" (%5) olarak belirtmişlerdir.

Sınıf ÇEP'lerinin ilk üç iyi yönü sorulduğunda, öğretmenler ÇEP'lerin "çocuklara istenilen bilgi ve becerileri kazandırmasından" (%46,4), "tüm sene için planlı hazır bir materyal olmasından" (%46,4), "okumayazmaya iyi bir hazırlık

olmasından" (%32,1), "çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olamasından" (%25), "planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmasından" (%17,9), "konuların ev ÇEP'i ile tekrar edilip pekiştirilmesinden" (%10,7) ve "ücretsiz olmasından" (%7,1) bahsetmişlerdir.

Sınıf ÇEP'lerinin zayıf yönleri olarak ise öğretmenler birbirlerinden farklı değişik konulara değinmişlerdir. Öğretmenlerin %40'ı "zayıf bir yön bulunmadığını" belirtirken diğer öğretmenler "faaliyet sıralaması hataları olması , zor faaliyetlerin arka arkaya gelmesi" (8 öğretmen), "10 üzeri sayıların verilmesi" (6 öğretmen), "resimlerin kötü, küçük silik olması" (5 öğretmen), "bir gün için uzun olması" (3 öğretmen), "hergün olması" (2 öğretmen) gibi zayıf yönlerden bahsetmişlerdir. Bunlara ek olarak birer öğretmen, "uygulama sırasında çocukların birbirlerine bakmasını", "sene başında ön hazırlık gerektirmesini", "bazı çocuklar için zor olmasını", "duygusal gelişim içermemesini" de ÇEP'teki zayıf yönler olarak eklemişlerdir.

c. Evde Çocuk Eğitim Programı Uygulaması

Öğretmenlere ev ÇEP uygulamasını değerlendiren çeşitli sorular soruldu. Velilerin evlerinde ev ÇEP uygulamasını ne derece doğru yaptıklarını değerlendiren öğretmenlerin %72,4'ü "çoğunlukla doğru uygulandığını", %20,7'si "orta derecede doğru uygulandığını" belirtmişlerdir. Bir öğretmen "hiç doğru uygulanmadığını", bir öğretmen de "her zaman doğru uygulandığını" söylemiştir.

Öğretmenlerin %65,5'i ev ÇEP uygulamasında problemler ile karşılaştıklarını bildirmişlerdir. Öğretmenler karşılaştıkları problemlerin "velinin çocuk yerine yapması" (%30), "ÇEP formlarının geç teslim edilmesi" (%25) "yönergelerin yanlış uygulanması" (%15), "günlere bölünmeden toplu yapılması" (%10), "çocuğun tek başına yapması" (%5), "hikaye ile ilgili faaliyetlerin zor gelmesi" (%5), "çocuğun yapmak istememesi" (%5) ve "okumayazma bilmeyen veli olması" (%5) olduğunu belirtmişlerdir.

Ev ÇEP uygulamasının iyi yönleri öğretmene sorulduğunda öğretmenlerin %73,3'ü "okuldaki eğitimin evde desteklenmesinin" ev ÇEP'inin iyi yönü olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin ev ÇEP'inin iyi yönleri olarak bahsettikleri diğer konular da; "anne ve çocuğu birbirine yakınlaştırması" (%33,3), "annenin çocuğun eğitiminde rol almasını sağlaması" (%23,3), "velinin okulda yapılanları öğrenmesi, anlaması" (%20), "velilerin çocuklarının seviyelerini öğrenmesi" (%10) ve "veli-öğretmen işbirliğini sağlaması"dır (%6,7).

Öğretmenlerin %86,7'si ev ÇEP uygulamasının "çok yararlı", %13,3'ü de "oldukça yararlı" olduğunu belirtmişlerdir. "Orta derecede", "az" ya da "yararsız" olduğunu söyleyen öğretmen olmamıştır. Öğretmenler ev ÇEP uygulaması ile "sınıftaki uygulamalarının daha rahat anlaşıldığını" (%40), "çocukların eksiklerinin tamamlanıp zihinsel gelişimlerinin desteklendiğini" (%30), "bilginin pekişerek kalıcı olmasının sağlandığını" (%16,7) ve "çocukların ders çalışma alışkanlığını geliştirdiklerini" (%6,7) belirtmişlerdir.

d. Programı Bütün Olarak Değerlendirmeleri

Öğretmenler, programı tüm yönleri ile (VDP, ev ve sınıf ÇEP'leri) nasıl değerlendirdikleri soruldu. Öğretmenlerin beğendiklerini en fazla söyledikleri yön, "VDP toplantıları" (%61,5) olmuştur. Öğretmenler buna ek olarak, ağırlıklı "düzenli yapılması, hazır bir program olmasını" (%34,6), "ev ÇEP'lerinin

olmasını" (%23,1), "okumayazmaya iyi bir hazırlık olmasını" (%23,1), "okul-aile işbirliğini, öğretmen veli ilişkisini güçlendirmesini" (%19,2), "tüm gelişimi desteklemesini" (%19,2) beğendikleri yönler olarak söylemişlerdir.

Programın beğenmedikleri yönleri sorulduğunda öğretmenlerin %56,7'si "beğenmedikleri bir yön olmadığını" belirtmişlerdir. Programın beğenmediği tarafları olduğunu belirten öğretmenler, "programın bir bütün olarak uygulamasının çok zaman alması" (6 öğretmen), "farklı seviyedeki çocukların ÇEP'leri yapmakta zorlanması" (1 öğretmen), "değerlendirme formlarının doldurulması" (1 öğretmen), "sayıların fazla olması" (2 öğretmen), "toplantılara katılımın az olması" (1 öğretmen)ve "bazı kavramların çok hızlı işlenmesi" (1 öğretmen) gibi noktaları dile getirmişlerdir.

v. Programın Uygulanmasının Değerlendirilmesi

Programın uygulanması, sene başında, ortasında ve sonunda yapılan evdeki ve sınıftaki ÇEP uygulamaları ve Veli Destek Programı toplantıları gözlemleri ile değerlendirildi.

1. Ev ÇEP Uygulaması Gözlemleri

Sene başında, ortasında ve sonunda yapılan üç gözlemin puanları karşılaştırıldığında, program ilerledikçe velilerin çocukları ile ÇEP uygulamalarının giderek iyileştiği ve gözlemler arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu (bkz. Tablo II- 9 ve Şekil II- 9). Üçlü bir skala üstünden değerlendirilen üç gözlemin ortalamasına bakıldığında evlerde yapılan ÇEP uygulamalarının ortanın çok üzerinde bir düzeyde olduğu görülüyor. Bu sonuç evlerde velilerin, çocukları ile ÇEP çalışmalarını kurallara uygun yaptıklarını ve uygulamalarında sene sonunda başladıkları düzeyden daha iyi bir düzeye geldiklerini göstermektedir.

Samsun ve Gaziantep'te üç ev ÇEP uygulaması gözlemi ortalama puanı karşılaştırıldığında, iki ilde de ortalamaların yüksek puanlar olmasına karşın, Samsun'daki velilerin, Gaziantep'e göre, uygulamaları istatistiksel anlamlılık düzeyinde kurallara daha uygun yaptıkları görüldü (Gaziantep ev ÇEP gözlem ortalama puanı=2,61, Samsun ev ÇEP gözlem ortalama puanı=2,73; $t=-2,192$, $sd=49,5$, $p=,033$).

2. Sınıfta ÇEP Uygulaması Gözlemleri

Öğretmenlerin sınıfta ÇEP çalışması sırasında uygulamalarının gözlemleri sene başında, ortasında ve sonunda olmak üzere üç kez yapıldı. Bu üç gözlemin herbirinde öğretmenlerin uygulamaları üçlü bir skala üstünden oldukça yüksek ve birbirinden istatistiksel anlamlılık düzeyinde farksızdı. Bu sonuç da, öğretmenlerin sene başından sene sonuna kadar, sınıftaki ÇEP çalışmalarını kurallara uygun olarak ve aynı düzeyde uyguladıklarını gösteriyor (bkz Tablo II- 10 ve Şekil II- 9).

3. Veli Destek Programı Toplantıları Gözlemleri

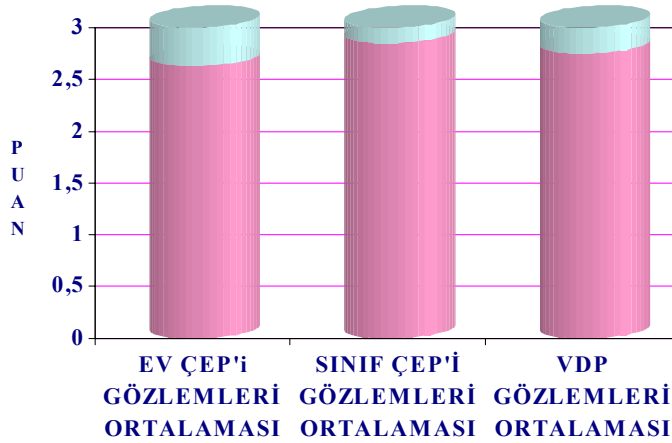
Sene boyunca 2., 5. ve 8. Veli Destek Programı toplantısında yapılan gözlemlerin ortalama puanlarının maksimum puana yakın olduğu ve istatistiksel anlamlılık düzeyinde üç gözlem arasında bir fark olmadığı görüldü (bkz. Tablo II- 11 ve 19

Şekil II- 9). Bu da, öğretmenlerin Veli Destek Programı toplantılarındaki uygulamalarının, sene başından itibaren kurallara uygun ve bir birinden farklı olmayan bir düzeyde olduğunu gösteriyor.

Şekil II- 9

PROGRAMIN İŞLEYİŞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ GÖZLEMLER

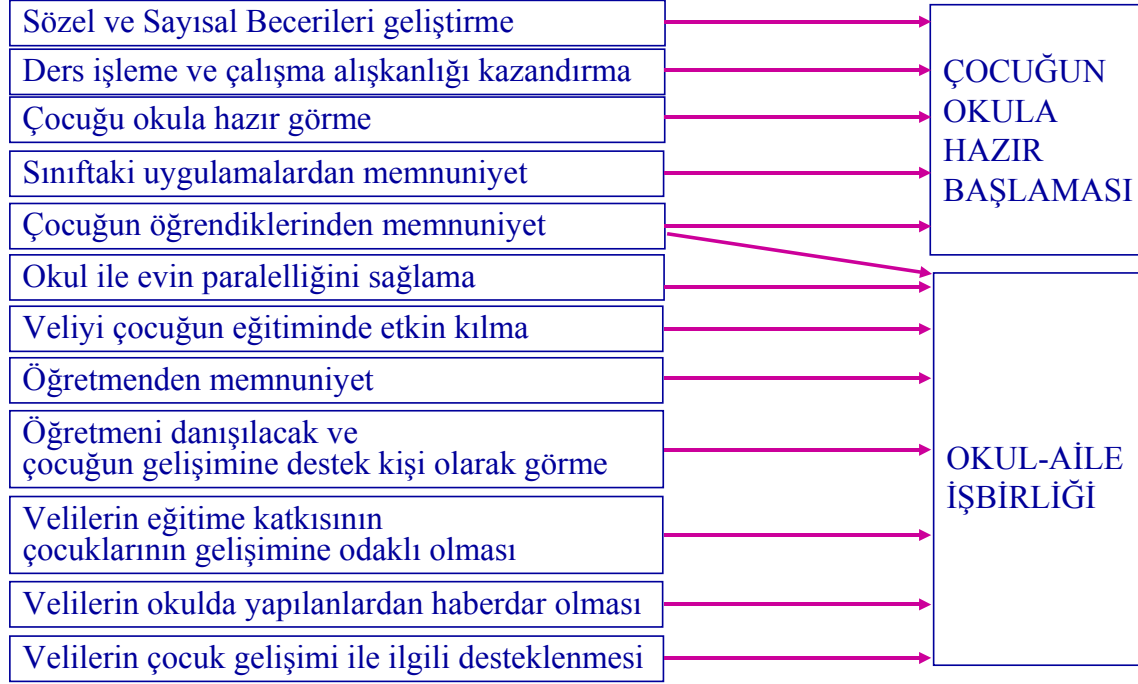
Gözlemlerin dışında OVÇEP'i uygulayan öğretmenlere de kendi uygulamalarını değerlendirilmeleri istendi. Öğretmenlere toplantılarda kendilerini ne kadar başarılı buldukları sorulduğunda %76,7'si çoğunlukla başarılı olduklarını, %16,7'si her zaman başarılı olduklarını ve %6,7'si ise orta derecede başarılı olduklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerin toplantılarda kendilerini başarılı olarak değerlendirdikleri yönleri ise, velilere karşı sıcak ve samimi tutum içinde olmaları (%40) konuyu iyi anlatmaları ve sınıfa hakim olmaları (%33,3) ve toplantılara hazırlıklı olmaları, toplantı kurallarına uymaları (%10) olmuştur. Öğretmenlerin toplantılarda kendilerini başarısız gördükleri yönler sorulduğunda ise öğretmenlerin cevapları farklılıklar gösterdi. Öğretmenlerin %24,1'i toplantılara zaman zaman hazırlıksız olmalarını, %20,7'si heyecanlanmalarını, %17,2'si ise toplantı kurallarına uygun hareket etmedikleri zamanlar olmasını başarısız yönleri olarak saymışlardır. Öğretmenlerin bahsettikleri diğer başarısız yönleri ise; yetişkinlere hitapta zorlanma, zaman zaman sinirli olma, ve velileri toplantıya getirmekte başarısız olmadır (herbiri için bir öğretmen). Öğretmenlerin %24,1'i ise başarısız bir yönleri olmadığını belirtmişlerdir.

OVÇEP Anadolu Araştırmasından edinilen sonuçlara göre, Program'ın etkileri özet olarak Şekil II- 10'da verilmiştir.

Şekil II-10

OVÇEP'İN ETKİLERİ

i. Tablolar

TABLO II- 2

ÇOCUKLARIN OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLERDEKİ FARK PUANLARI

	OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	sd	p
	Ortalama	ss	Ortalama	ss			
SENE BAŞI PUANI	107,66	35,97	106,89	34,55	,130	141	,897
SENE SONU PUANI	182,82	24,18	144,62	35,81	7,34	137	,000
FARK PUANI	74,56	34,01	36,18	30,59	7	137	,000

TABLO II- 3

İLLERE GÖRE ÇOCUKLARIN OKULÖNCESİ SÖZEL VE SAYISAL BECERİLERDEKİ FARK PUANLARI

			OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	sd	p
			Ortalama	ss	Ortalama	Ss			
SA	SENE PUANI	BAŞI	99,4	29,5	104,78	37,5	,674	70	,502
MS	SENE PUANI	SONU	183,82	19,85	142,03	38,7	5,63	68	,000
UN	FARK PUANI		84,06	29,39	35,17	26,53	7,31	68	,000
GA	SENE PUANI	BAŞI	115,91	40,18	109,06	31,61	,801	69	,426
NT	SENE PUANI	SONU	181,82	28,12	147,29	32,9	4,68	67	,000
EP	FARK PUANI		65,06	36,04	37,23	34,64	3,271	67	,002

TABLO II- 4

VELİLERİN ANASINIFINI VE SINIFTA YAPILAN UYGULAMALARI DEĞERLENDİRMESİ

	OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	sd	p
	Ortalama	ss	Ortalama	ss			
ANASINIFININ BEKLENTİLERİ KARŞILAMASI	4,48	,68	3,56	1,21	5,509	109,7	,000
ÇOCUĞUN ÖĞREN- DİKLERİNDEN MEMNUNİYET	4,23	,60	3,42	1,17	5,123	106,5	,000
SINIFTAKİ UYGULAMALARDAN MEMNUNİYET	4,65	,59	3,58	1,20	6,694	103,9	,000
OKULA HAZIR OLMA	4,26	,86	3,80	1,25	2,492	125	,014

TABLO II- 5

VELİLERİN ÖĞRETMEN İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİ

	OVÇEP'E KATILAN		OVÇEP'E KATILMAYAN		t	Sd	p
	Ortalama	ss	Ortalama	ss			
ÖĞRETMENDEN MEMNUNİYET	4,68	,61	3,79	1,45	4,733	93,8	,000
ÖĞRETMENLE İLİŞKİNİN YETERLİLİĞİ	4,42	1,05	3,43	1,61	4,237	117,7	,000
ÇOCUĞUN GELİŞİMİNİ YÖNLENDİRMEDE DESTEK OLDU	4,26	1,01	2,82	1,63	6,110	110,5	,000
ÖĞRETMEN İLE İŞBİRLİĞİ VARDI	3,61	1,25	2,94	1,41	2,891	134	,004
ÖĞRETMEN DANIŞILABİLECEK KİŞİYDİ	3,95	1,13	3,51	1,50	1,962	126,1	,052

TABLO II- 6

VELİLERİN SINIFTA YAPILANLARI EVDE DESTEKLEMESİNDE SENE BAŞI İLE SENE SONU ARASINDAKİ FARKLAR

	Önceki Senelerde Velilerin Eğitime Katkısı		Son Eğitim Yılında Velilerin Eğitime Katkısı		t	sd	p
	Ortalama	ss	Ortalama	ss			
OVÇEP UYGULAYAN	3	1,28	4,24	,74	-4,518	28	,000
OVÇEP UYGULAMAYAN	3,07	,92	3,30	,78	-1,140	26	,265

TABLO II- 7

VELİLERİN KULLANDIKLARI DİSİPLİN YÖNTEMLERİNDE SENE BAŞI İLE SENE SONU ARASINDAKİ FARKLAR

		OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ	t	Sd	p	OLUMSUZ DİSİPLİN YÖNTEMLERİ	t	sd	p
K A T I	SENE BAŞI	Ortalama	2,441	69	,017	Ortalama	2,769	69	,007
		,20 ss=.40				1,11 ss=.65			
L A N	SENE SONU	Ortalama				Ortalama			
		.43 ss=.21	.81 ss=.69						
K A T I L	SENE BAŞI	Ortalama	,171	72	,859	Ortalama	,830	72	,409
		.19 ss=.43				1,18 ss=.81			
M A Y A N	SENE SONU	Ortalama				Ortalama			
		.21 ss=.50	1,10 ss=.71						

TABLO II- 8

VELİLERİN KULLANDIKLARI DİSİPLİN YÖNTEMLERİNDE SENE BAŞI İLE SENE SONUNDA OVÇEP'E KATILAN VE KATILMAYAN VELİLER ARASINDAKİ FARKLAR

		OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ	T	Sd	p	OLUMSUZ DİSİPLİN YÖNTEMLERİ	t	sd	p
S E N E	OVÇEP'E KATILAN	Ortalama	,118	141	,906	Ortalama	-,523	137	,602
		,20 ss=.40				1,11 ss=.65			
B A Ş I	OVÇEP'E KATILMAYAN	Ortalama				Ortalama			
		.19 ss=.43	1,18 ss=.81						
S E N E	OVÇEP'E KATILAN	Ortalama	2,247	127,2	,026	Ortalama	-2,408	141	,017
		.43 ss=.21				.81 ss=.69			
S O N U	OVÇEP'E KATILMAYAN	Ortalama				Ortalama			
		.21 ss=.50	1,10 ss=.71						

TABLO II- 9

EVDE ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMLERİ FARKI

	ORTALAMA	F	Sd	P
1.EV ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2,54	8,700	66	,000
2.EV ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2,65			
3.EV ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2,71			

TABLO II- 10

SINIFTA ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMLERİ FARKI

	ORTALAMA	F	sd	P
1.SINIF ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.84	128	2	.883
2.SINIF ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.84			
3.SINIF ÇEP UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.87			

TABLO II- 11

VELİ DESTEK PROGRAMI UYGULAMASI GÖZLEMLERİ FARKI

	ORTALAMA	F	Sd	P
1.VDP TOPLANTISI UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.76	,660	2	.565
2. VDP TOPLANTISI UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.68			
3. VDP TOPLANTISI UYGULAMASI GÖZLEMİ	2.80			